

MIESIĘCZNY (56) *ai*

miesięczny (51), **miesiączny** (2), **miesięcny** *a.* miesięczny (2), **miesiącny** *a.* miesiączny (1);
miesiączny *BudBib*; -ącny *a.* -ączny *RejWiz*; miesięczny: miesięczny *Mącz* (3:1); miesięczny : -ęcny
a. -ęczny *BielKron* (5:2).

e jasne.

sg m N miesięczny (5). ◊ *A* miesięczny (1). ◊ *L* miesięcznym (2). ◊ *f N* miesięczną (4). ◊ *A*
miesiączną (9). ◊ *n N* miesięczne (1). ◊ *A* miesięczne (2); -é (1), -(e) (1). ◊ *V* miesięczne (1), ◊ *pl*
N subst miesięczn(e) (9). ◊ *G* miesięcznych (8). ◊ *D* miesięcznym (1). ◊ *A subst* miesięczne (10); -é
(2), -(e) (8). ◊ *I f* miesięcznymi (1). ◊ *L* miesięcznych (1). ◊ *V subst* miesięczne (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI–XVIII w.

1. *Dotyczący księżyc* (14) : Z wtydem połtępki/ cnot liczbá tyśięczna/ Znáczna pod łłońcem/
zna ią y Mieśięczna Trzodá ślicznych gwiazd *GrabowSet Mv*.

Wyrażenia: »gwiazdy miesięczne« (1): Niebiołá/gwiazdy miesięczne/ Y łłoneczne złoté kołá To
włzyftko chwal Páná zgólá. *ZawJeft* 17.

»koło, (o)krąg miesięczny(-e)« = *księżyc* (3:3): Ty co raz nowym światłem zdobisz wdźięczne
Koło miesięczne. *KochPs* 11, 105, 134, 214; Przesłzey też nocy widziano ná Niebie przy okręgu
Mieśięcznym/ Krolá y Mnichá łłownie łię bijących *StryjKron* 532; *KochPhaen* 1.

»pełnia miesięczna« = *święto u Żydów (prawdopodobnie autor pomylił nów księżyc* z *pełnią)* (1):
Pełni mieśięcznych wálznych/ y Sobot wálznych y łwiąt inych nie przymię. *BielKron* 94.

»święto miesięczne« = *pierwszy dzień każdego miesiąca obchodzony przez Izraelitów jako święto*
Nowiu (calendae, neomenia), tu: święto Trąbek – pierwszy dzień miesiąca siódmego (1): *A mieśięcá*
łłodmego [...] pirwłzego dnia mieli [Żydzi] [...] łwięto Neomenią itez Tubarum. [...] Ná to łwięto
trąbili po wlicy w rog Báráni álbo Wołowy [...]. Ná to też łwięto mieśięcne ofiárowáli (krom inych
obchodow) ná obiáthę Cielcá/ Skopu/ Barankow rocznych łiedrń/ Kozłá s łwemi ofiárámi zá grzech.
BielKron 38v.

peryfr. »twarz miesięczna« = *księżyc* (1): Tyś ná znák czálów łpráwił Błędną twarz miesięczną
KochPs 155.

[*Zestawienie*: »głisty miesięczne«: Głifty miesięczne/ zowá Łáćinnicy Lunátice Vermes. Włółzy záś
Maldella luná. Niemcy zowá Hertzurm: Wzięły ty głifty to imię od mieśięcá. Abowiem z mieśięcem
rołtą/ y záś máłięią [!] *SienHerb* 548b.]

a. *Wykonywany przez księżyc* (1) :

Wyrażenia »bieg miesięczny« (1): Tales Milezyus [...] Grekow náuczył napirwey wiedzyeć bieg
łłoneczny y mieśięczny *BielKron* 121v.

Szereg: »słoneczny i miesięczny« (1): *BielKron* 121v *cf Wyrażenie.*

b. *Pochodzący od księżyc* (2) :

Wyrażenia: »miesiączna jasność« (1): *A pátrzay przyrodzoney tey iego ciemności/ Kiedy zginá*
łłoneczne mieśięcne iáłności *RejWiz* 153v.

»promień miesięczny« (1): łpufzczáłem łie w dom po promieniu mieśięcznym krom obráżenia.
HistRzym 92.

Szereg: »słoneczny, miesięczny« (1): *RejWiz* 153v *cf* »miesięczna jasność«.

2. Dotyczący miesiąca (6) :

Wyrażenie: »dni miesięczne« (2): *BielKron* 94; Dni miesięczne y Epákty wiedzieć/ pożyteczna rzecz káždemu íspráwnemu á bálnnemu człówiekowi. *LatHar* [+ 12]v.

a. Trwający miesiąc; menstruus Calep, Cn; menstrualis Cn (1) : Menstruus, Quod est unius mensis — Miefieczeni. *Calep* 653a.

b. Powtarzający się co miesiąc; menstruus Mącz; menstrualis Calep (3): Menstruus, Miefięczny co íie ná kóždy miefięc przigadza. *Mącz* 216d; *Calep* 653b; Sákráment dwánaście znácznych pożytkow z íiebie/ nie ínáczey íedno íáko ono drzewo Rayfkie dwánaście owocow miefięcznych wydaíe [*cf Apoc* 22/2]. *LatHar* 187.

3. Dotyczący miesiączki (36) :

Wyrażenie: »miesięczna niewiasta, żona« = *menstrualis mulier Mącz; menstruata Vulg* [*szyk* 2:1] (2:1): niechayże tedy Zydzi dádzą pokoy miefięcznym żonom/ áby íie ták bárzo nie płódzili *BielKron* 463v, 463v; Ofiar ích dotykáią íię niewiały miefięczne/ y półożnice *BudBib Bar* 5[6]/28.

Zestawienia: »miesięczna niemoc, choroba, biegunka« = *menses, menstrua, muliebria (pl) Mącz, Cn; haemorrhoids, lunare virus, profluvium feminarum, menstruus sanguis Cn* [*szyk* 8:3] (7:3:1): Też ten plaítr przyłózony ná macicę: zaíthanawia miefięczną niemocz paniam. *FalZioł* I 45c; Zaístanowísz tym obyczáiem biegunkę miefięczną oney niewiały. *FalZioł* V 28, I 75b, III 13a, IV 8b, 12a, V [30]; *BielKron* 37; Menstrualis mulier, Ná kórá miefięczna chorobá przíszlá, *Mącz* 216d, 216d, 235d.

»miesięczne (u)pławy, rzeczy« [*szyk* 11:11] (20:2):ty namienione ziółka: tak vrinę íako y ty rzeczy miefięczne białyh głow: mocnie poruśzaią ku wylściu *FalZioł* V 27, V 28; Bukwice z íáłowcem wárzoną w Winie áłbo w piwie ma píć/ ktorey pławy miefięczne íść niechcą. *SienLek* 109v, 97, 108, 108v [3 r.], 109 [2 r.], 109 *żp* (20).

Synonimy: **1.**, **2.** *księżycowy*; **3.** »miesięczna niemoc«, »miesięczne upławy«: *miesiące, miesięcznica*, »niemoc ná księżyce«, »niewieści fluks«, »przyrodzona choroba«, »przyrodzona niemoc«, »swa choroba«, »swa niemoc«.

Cf CZTERMIESIĘCZNY, DWOMIESIĘCZNY, MIEDZYMIESIĘCZNY, MIESIĄCOW, MIESIĄCZANY, PIĘĆMIESIĘCZNY, SZEŚĆMIESIĘCZNY, TRZYMIESIĘCZNY